

In 1458 is *Jacob Hagen* pater van dit klooster; de bewerker van Oudheden en Gestichten van Harderwijk ¹⁾ vermeldt echter, dat *Jacob Wolf*, oud-biechtvader in het klooster Hulsbergen, na 43 jaren in het Agnietenklooster te Harderwijk te zijn geweest, 5 Juni 1477 overleed en in de kapel aldaar werd begraven. Mogelijk is dit dezelfde; of zijn er meerdere paters gelijktijdig geweest? Volgens denzelfden werd hij in 1477 opgevolgd door *Herman van der Meer*, die 21 September 1490 overleed en op het koor begraven werd. Zeer waarschijnlijk is hij dezelfde als de bovengenoemde *Harmen van Hulsbergen*, aangezien hij eveneens afkomstig was van het klooster Hulsbergen. In 1550 komt nog als pater voor *Herman van Duysburgh*, misschien is hij dezelfde als bovengenoemde *Harmen van der Straten*; althans in een in het eind der 16^{en} eeuw opgestelde lijst van paters zal men niet licht een pater uit 1550 vergeten, terwijl wat het naamsverschil betreft, het een gewoon verschijnsel is, dat priesters hun familienaam vervangen door dien van hun plaats van herkomst.

Namen van Heerlijkheden bij Geslachtsnamen,

door Mr. W. LUNSLINGH TONCKENS.

Bij de Staatsregeling van 1798 werden de zoogenaamde „heerlijkheden” vervallen verklaard.

Bij arrest van 13 November 1914 (Weekblad van het Recht no. 9810) besliste de Hooge Raad, dat door het Souverein Besluit van 26 Maart 1814 (no. 20) niet de ambachtsheerlijkheden als zoodanig weer in het leven zijn geroepen, doch de gewezen eigenaren zijn hersteld in het genot van sommige daaraan verbonden voordeelen, welke zij zouden genieten als *gewone en op zich zelf staande burgerlijke rechten*.

De Leidsche hoogleeraar in het Oud-Vaderlandsch Recht, mr. A. S. de Blécourt, zegt in een zijner artikelen over „Heerlijkheden en Heerlijke Rechten” in het Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis (Deel II, Aflev. 1 pag. 130):

„Met de inwerking treding van art. 4 der add. art. „van de Grondwet van 1848 was dus het laatste spoor „van heerlijkheden, van eigenlijk gezegde heerlijke „rechten, verdwenen. Van 1798—1814 hebben ze niet „bestaan, van 1814—1848 bestonden ze rechtens m.i. „niet, doch heeft men ze als bestaande aangemerkt; „na 1848 bestaan ze niet meer”.

Heerlijkheden bestaan hier te lande dus niet meer. Daar het onmogelijk is eigenaar te zijn eener niet bestaande zaak, kan men heerlijkheden niet erven of koopen. Niettemin trachten zij, die eene heerlijkheid meenen te hebben verkregen, den naam daarvan veelal met hunnen geslachtsnaam te verbinden en schijnt het voor te komen, dat zij deze gecombineerde namen bij aangiften bij den Burgerlijken Stand, in het bijzonder bij geboorteaangiften, als geslachtsnaam opgeven. Men denkt wellicht aldus voor zijne nakomelingen den naam der heerlijkheid een deel van den geslachtsnaam te doen uitmaken.

Is een dergelijke verandering van den geslachtsnaam geoorloofd?

Bij de invoering van ons Burgerlijk Wetboek in 1838 heeft men de bestaande geslachtsnamen willen vastleggen.

Indien toen iemand den naam eener heerlijkheid als deel van zijn geslachtsnaam droeg, bleef die aldus samengestelde geslachtsnaam bestaan evenals elke andere, metterdaad gedragen, geslachtsnaam bleef bestaan. Bij artikel 63 van het Burgerlijk Wetboek is echter bepaald, dat men zijn geslachtsnaam niet mag veranderen of een anderen bij den zijnen voegen, zonder toestemming des Konings. Deze toestemming moet daarop uitdrukkelijk zijn gericht, zoodat men zich niet kan beroepen op een Koninklijk Besluit, dat niet naamsverandering of toevoeging tot onderwerp heeft, doch b.v. eene benoeming. Het fundament van ons recht te dezer zake is dus, dat de geslachtsnamen blijven zooals ze in 1838 waren.

Hoe nu, indien zonder dat de Koning die toevoeging had bewilligd, namen van heerlijkheden als deel der geslachtsnamen in de akten van den Burgerlijken Stand worden vermeld?

Er wordt verschillend gedacht over de bewijskracht dier akten. De meeste schrijvers meenen, dat de akten van den Burgerlijken Stand slechts authentiek zijn, voor zoverre zij relateeren hetgeen de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand zelf heeft waargenomen, doch enkele schrijvers leeren, dat b.v. geboorteakten authentiek zijn ten aanzien van alles wat op de geboorte betrekking heeft. Het is echter uitgesloten, dat de wetgever heeft bedoeld, dat de geboorteakten ook ten aanzien van den geslachtsnaam van het pas geboren kind authentiek zouden zijn, reeds omdat dan door enkele onjuiste opgaven van dien geslachtsnaam de hierboven vermelde bepaling van artikel 63 van het Burgerlijk Wetboek illusoir zou zijn te maken. Men bedenke hierbij, dat men niet een geslachtsnaam aan zijn kind *geeft*, doch, dat een kind zijn geslachtsnaam aan zijn vader *ontleent* en dat slechts van ontleenen van een rechtmatigen en niet van een geusurpeerden geslachtsnaam kan worden gesproken.

Thans rijst de vraag, wat er tegen het aannemen van namen van heerlijkheden is te doen en wat er tegen is gedaan.

Op 15 Februari 1859 heeft de Minister van Justitie, mr. C. H. B. Boot, in eene circulaire, welke te vinden is in het Weekblad van het Recht van 3 Maart 1859 (no. 2039) er aan herinnerd, dat de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand door het vermelden in de akten van namen van heerlijkheden als deel van geslachtsnamen gevaar loopen te worden gestraft ingevolge artikel 27 van het Burgerlijk Wetboek.

De Ambtenaren van den Burgerlijken Stand, die b.v. van de aangifte eener geboorte *dadelijk* eene akte moeten opmaken (artikel 29 van het Burgerlijk Wetboek), zijn gewoonlijk weinig in staat de juistheid der hun opgegeven geslachtsnamen te controleeren. De circulaire heeft dan ook weinig uitgewerkt, gelijk blijkt uit eene klacht van de redactie van het Weekblad van het Recht in het nummer van 6 Mei 1886 (W. 5275).

Hij, die ten onrechte den naam eener heerlijkheid als deel van een geslachtsnaam opgeeft of draagt, valt niet onder het bereik onzer strafwet en loopt alleen in het weinig waarschijnlijke geval, dat daardoor aan een ander nadeel wordt toegebracht, gevaar, dat eene burgerlijke rechtsvordering tegen hem wordt ingesteld (artikel 1401 van het Burgerlijk Wetboek).

¹⁾ Oudheden en Gestichten v.h. bisd. Deventer 1725 dl. II 370.